

Aust-Agder fylkeskommune

Saksframlegg

Dato: 16.09.2009
Arkivref: 2009/6049-22249/2009 / A00/&00

Saksbehandler: Halvard Berg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
09/133	Fylkesutvalget	06.10.2009

HØRING - FORSLAG TIL ENDRING I OPPLÆRINGSLOVEN OG PRIVATSKOLELOVEN - BORTVISNING AV ELEVER

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Fylkesutvalget støtter Kunnskapsdepartementets forslag til endring i opplæringsloven §§ 2-10. *Bortvisning* og 3-8. *Bortvisning og tap av rettar*.
2. Fylkesutvalget mener det ikke er hensiktsmessig at annet personale i skolen bør kunne bli delegert bortvisningsmyndighet.

Behandling i fylkesutvalget - 06.10.2009

Fylkesrådmannens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

2. SAMMENDRAG

Fylkesrådmannen støtter Kunnskapsdepartementets forslag til endring i opplæringslovens §§ 2-10 og 3-8 om hhv *Bortvisning* og *Bortvisning og tap av rettar*. Forslaget til endring av opplæringsloven er kommet på bakgrunn av den såkalte Gausdalsaken.

Kunnskapsdepartementet foreslår at rektorenes myndighet til å fatte avgjørelse om bortvisning for inntil en dag kan delegeres til lærerne. En slik todelt løsning mener fylkesrådmannen vil gi læreren den nødvendige autoritet i den konkrete undervisningssituasjonen, samtidig som hensynet til elevenes rettssikkerhet ved bortvisning for lengre perioder ivaretas.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

Høsten 2008 sendte Elevorganisasjonen (EO) brev til Utdanningsdirektoratet vedrørende Gausdal videregående skoles ordensreglement og lovligheten om at elever som kommer for sent til timen kan henvises til skolens bibliotek for å jobbe. EO kontaktet Utdanningsdirektoratet etter at Fylkesmannen i Oppland hadde konkludert med at praksisen ved skolen var lovlig. Fylkesmannen anførte at henvisningen til biblioteket ikke var å regne som et refsingstiltak og at rettsreglene om bortvisning ikke kom til anvendelse.

Utdanningsdirektoratet konkluderte imidlertid i brev av 28.1.2009 med at praksisen ved Gausdal videregående skole var i strid med opplæringsloven §§ 3-7 *Ordensreglement og lignande* og 3-8 *Bortvisning og tap av rettar*.

I St.meld. nr. 31 (2007-2008) *Kvalitet i skolen* ble det understreket at lærernes kompetanse og samspill med elevene er den viktigste faktoren i skolen for elevenes læring. Meldingen peker samtidig på viktigheten av ro og orden i klasserommet og understreker at "*Lærernes evne til å framstå som tydelige ledere og til å gi støtte til elevene har stor betydning for elevenes læring. ... Konsekvent grensesetting er en nøkkel for å skape et godt læringsmiljø preget av ro, orden og respekt.*"

Kunnskapsdepartementet (KD) mener det er viktig at regelverket knyttet til bortvisning ivaretar elevenes rettssikkerhet, samtidig som det åpner for muligheten til å vise bort elever når det er nødvendig. KD sier videre at regelverket ikke må være til hinder for en god, situasjonstilpasset og myndig klasseledelse som fremmer alle elevenes læring.

Etter gjeldende rett er det kun rektor eller rektors stedfortreder som kan treffe avgjørelse om bortvisning, jfr. opplæringsloven § 3-8 *Bortvisning og tap av rettar*. Regelverket skiller ikke mellom kortere og lengre tidsperioder for bortvisningen. KD legger til grunn for forslaget til endring i opplæringsloven at bortvisning fra undervisningen for kortere tidsperioder utgjør et mindre inngrep i elevenes rett til opplæring enn bortvisning for lengre perioder. Myndighet til å fatte avgjørelser om bortvisning for mindre tidsperioder bør derfor etter KDs vurdering kunne delegeres slik at den enkelte lærer kan ta slike avgjørelser.

Etter departementets vurdering bør derfor slik delegert myndighet for lærere gjelde avgjørelse om bortvisning for inntil en dag. For bortvisning for mer enn resten av en dag bør rektor selv fatte avgjørelsen, og rektor bør ikke kunne delegerer denne myndigheten til andre. KD konkluderer med at en slik todelt løsning vil gi læreren den nødvendige autoritet i den konkrete undervisningssituasjonen, samtidig som hensynet til elevenes rettssikkerhet ved bortvisning for lengre perioder ivaretas.

Forslag til ny lovtekst er derfor:

”§ 2-10. Bortvising

Kommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar på årstrinna 8-10 som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga i inntil tre dagar, og at elevar på årstrinna 1-7 kan visast bort frå undervisninga for enkelttimar eller for resten av dagen.

Rektor sjølv vedtek bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Før det blir gjort vedtak, skal ein ha vurdert å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak. Foreldra til elevar på årstrinna 1-7 skal varslast før det blir sett i verk bortvising for resten av dagen. *Rektor kan bestemme at lærarane skal ha mynde til å treffe avgjerd om bortvising frå undervisninga for inntil ein dag.*”

(Endringer angitt i kursiv)

KD ber høringsinstansene om deres syn på

1. hvor lange tidsperioder lærere bør kunne vise bort elever for, og
2. om annet personale i skolen enn lærerne bør kunne bli delegert bortvisingsmyndighet

3.1 Problemstillinger

3.1.1 Fylkesrådmannens syn på hvor lange tidsperioder lærere bør kunne vise bort elever for

Fylkesrådmannen er enig med departementet i at rektor kan delegere myndighet til lærere til å treffe avgjørelse om bortvisning for kortere tidsperioder. Det råder imidlertid mer tvil om lengden på denne. KD bemerker at vilkårene for å bortvise elevene fra undervisningen ikke foreslås endret med lovforslaget, slik at bortvisning for en enkelttime (undervisningsøkt) eller for inntil en dag fortsatt vil være et refsingstiltak og som derfor må hjemles i fylkeskommunens skolereglement.

EO er av den oppfatning at det nye lovforslaget vil svekke elevens rettssikkerhet ettersom elevene fratras muligheten til å forklare seg for en tredje part. I henhold til dagens regelverk er bortvisning av kortere eller lengre tidsrom et enkeltvedtak, og følgelig gjelder forvaltningslovens rettsregler her. Etter KDs lovforslag er det usikkert om bortvisning av kortere varighet fremdeles er å regne som et enkeltvedtak.

Barneombudet skriver i sin høringsuttalelse at det nye lovforslaget vil åpne for omfattende forskjellsbehandling og er et problem som skolen har ansvar for å løse. Ombudet skriver videre at bortvisning for ”inntil en dag” hurtig kan bli både urimelig og et uforholdsmessig inngrep. En lærer kan således fatte et vedtak om bortvisning for langt flere timer enn det som knytter seg til denne lærers undervisningstid, til tross for at de øvrige lærerne de påfølgende timene (undervisningsøktene) ut dagen ikke nødvendigvis har disiplinære problemer med eleven.

Fylkesrådmannen deler EOs og Barneombudets bekymringer i forhold til elevenes svekkede rettssikkerhet og mulig forskjellsbehandling i det nye lovforslaget. Det er også slik at rektor har et overordnet ansvar i forhold til bl.a. læringsmiljø og pedagogisk kompetanse i egen virksomhet. Dette skal sikre at lærere har tilstrekkelig kompetanse i klasseledelse og evner å legge til rette for tilpasset opplæring i tilstrekkelig grad. Fylkesrådmannen ser også at det er viktig at lærere har de nødvendige virkemidler til disposisjon for å kunne skape et godt læringsmiljø preget av ro, orden og respekt, og lærernes evne til å framstå som tydelige ledere i verksted og klasserom synes viktigere og viktigere i skolen.

3.1.2 Fylkesrådmannens syn på om annet personale i skolen enn lærerne bør kunne bli delegert bortvisningsmyndighet

Bortvisning fra undervisningen forutsetter enkeltvedtak. Forvaltningslovens regelverk er omfattende og forutsetter grundig kunnskap om rettsreglene. Fylkesrådmannen mener det ikke er hensiktsmessig at annet personale i skolen bør kunne bli delegert bortvisningsmyndighet.

4. FORSLAG TIL LØSNING

Fylkesrådmannen er enig i at rektor skal kunne delegerer myndighet til lærere til å treffe avgjørelse om bortvisning for kortere tidsperioder. Fylkesrådmannen ser imidlertid EOs og Barneombudets argumenter for at rektor fremdeles skal ha ansvaret alene om bortvisning fra undervisningstimer. Slik sett vil elevenes rettssikkerhet ivaretas på en god og hensiktsmessig måte, samt at dette vil resultere i liten forskjellsbehandling internt på skolen.

Det kan synes urimelig om en lærer skal ha myndighet til å bortvise elever fra andre kollegaers undervisningstid, og slik sett vil en alternativ løsning kunne være at rektor kan delegerer myndighet til lærere til å treffe avgjørelse om bortvisning kun i egen undervisningsøkt.

Fylkesrådmannen merker seg KDs presisering om at avgjørelser om bortvisning for mindre enn en dag ikke vil være å regne som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Dette betinger imidlertid at forseelser som kan bli gjenstand for refsingstiltak klart kommer til uttrykk i skolereglementet. Reglementet må klart tilkjennegi hvilke refsingstiltak det kan være snakk om ved ulike forseelser.

Fylkesrådmannen vil derfor si seg enig i departementets vurdering at slik delegert myndighet for lærere skal gjelde avgjørelse om bortvisning for inntil en dag. For bortvisning for mer enn resten av en dag skal rektor selv fatte avgjørelsen, og rektor skal ikke kunne delegerer denne myndigheten til andre.

En slik todelt løsning mener fylkesrådmannen vil gi læreren den nødvendige autoritet i den konkrete undervisningssituasjonen, samtidig som hensynet til elevenes rettssikkerhet ved bortvisning for lengre perioder ivaretas.

Fylkesrådmannen mener det ikke er hensiktsmessig at annet personale i skolen bør kunne bli delegert bortvisningsmyndighet.

5. KONKLUSJON

Etter en samlet vurdering vil fylkesrådmannen foreslå at fylkesutvalget støtter Kunnskapsdepartementet forslag til endring i opplæringsloven §§ 2-10. *Bortvisning* og 3-8. *Bortvisning og tap av rettar.*

Fylkesrådmannen mener det ikke er hensiktsmessig at annet personale i skolen bør kunne bli delegert bortvisningsmyndighet.

